

VILNIAUS APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

N U T A R T I S

2021 m. gegužės 26 d.
Vilnius

Vilniaus apygardos administracinio teismo teisėja Jolanta Vėgelienė, rašytinio proceso tvarka sprendama pareiškėjų viešosios įstaigos Viešojo intereso gynimo fondo ir asociacijos „Išsaugokime Vilniaus medžius“ skundo atsakovei Vilniaus miesto savivaldybės administracijai dėl sprendimų panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus priėmimo klausimą,

nustatė:

Vilniaus apygardos administraciniame teisme gautas pareiškėjų VšĮ Viešojo intereso gynimo fondo ir Asociacijos „Išsaugokime Vilniaus medžius“ skundas, kuriame prašoma: 1) panaikinti Vilniaus miesto savivaldybės administracijos 2021 m. balandžio 7 d. administracinį aktą Nr. A320-597/21(2.3.1.20-MTA) ir 2021 m. gegužės 19 d. administracinį aktą Nr. A320-859/21(2.3.1.20-MTA), kuriais leidžiama šalinti ir genėti želdinius Tauro kalno parko teritorijoje; 2) įpareigoti Vilniaus miesto savivaldybės administraciją kreiptis į Visuomeninę želdynų ir želdinių apsaugos ir priežiūros komisiją (sudarytą Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2018 m. liepos 26 d. įsakymu Nr. 30-2503/18(2.1.1E-TD2) „Dėl visuomeninės želdynų ir želdinių apsaugos ir priežiūros komisijos sudarymo ir jos nuostatų tvirtinimo“) dėl pritarimo išvados šalinti želdinius pagal Tauro kalno parko teritorijos sutvarkymo projektą; 3) taikyti reikalavimo užtikrinimo priemones – skundžiamo administracinio akto galiojimo sustabdymą ir uždrausti atsakovei šalinti Tauro kalno teritorijos želdinius iki bus išnagrinėta byla.

Pareiškėjų skundas atitinka ne visus Administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) reikalavimus.

Pažymėtina, kad vienas iš reikalavimų, įgyvendinant teisę kreiptis į administracinį teismą, yra suinteresuoto asmens kreipimasis dėl teisės ar įstatymų saugomo intereso pažeidimo. Suinteresuoto asmens teisė kreiptis į teismą reiškia ne teisę reikalauti ginti nuo pažeidimų bet kieno teisę, o galimybę kreiptis į teismą tik dėl to, kad būtų apginta jo (pareiškėjo) subjektinė teisė ar įstatymų saugomas interesas (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2009 m. spalio 15 d. nutartį administraciniame byloje Nr. A662-1157/2009). Reikalavimas dėl materialinio teisinio suinteresuotumo paduoti skundą ar prašymą kildinamas iš Administracinių bylų teisenos įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos bendrosios nuostatos, jog kiekvienas suinteresuotas subjektas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas. Be to, pagal Administracinių bylų teisenos įstatymo 23 straipsnio 1

dalį, skundą (prašymą) dėl viešojo ar vidaus administravimo subjekto priimto administracinio akto ar veiksmo (neveikimo) turi teisę paduoti asmenys, kai jie mano, kad jų teisės ar įstatymų saugomi interesai yra pažeisti. Vyriausiasis administracinis teismas ne kartą konstatavo, kad, pagal Administracinių bylų teisenos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies bei 23 straipsnio 1 dalies nuostatas, skundą (prašymą) dėl viešojo administravimo subjekto priimto administracinio akto ar veiksmo (neveikimo) turi teisę paduoti asmenys, kai jie mano, kad jų teisės ar įstatymų saugomi interesai yra pažeisti. Tokiu būdu įstatyme yra įtvirtinta asmens procesinė teisė kreiptis į teismą ir nustatyta, jog tokiam kreipimuisi pakanka, kad asmuo manytų, jog jo teisės ar įstatymų saugomi interesai yra pažeisti, t. y. pakankamas asmens subjektyvus suvokimas apie jo teisių ar teisėtų interesų pažeidimą (žr., pvz., 2009 m. rugpjūčio 28 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS442-505/2009, 2018 m. rugpjūčio 23 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-4740-502/2018).

Pagal Administracinių bylų teisenos įstatymo 5 straipsnio 3 dalies 1 punktą ir 22 straipsnio 1 dalį, visi viešojo administravimo subjektų priimti aktai, nepaisant tų aktų formos, taip pat veiksmai (neveikimas), sukeltys asmeniui teisinės pasekmės, t. y. darantys įtaką asmenų teisėms ar įstatymų saugomiems interesams, gali būti skundžiami teismui. Remiantis šiomis teisės normomis, administraciniais teismams priskirta nagrinėti administracines bylas dėl viešojo administravimo subjektų priimtų teisės aktų, taip pat veiksmų (neveikimo), darančių įtaką asmenų teisėms ar įstatymų saugomiems interesams, teisėtumo (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2009 m. liepos 10 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS146-391/2009, 2018 m. rugpjūčio 7 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS-554-629/2018).

Pareiškėjai turi pagrįsti savo interesą ar jų teisių pažeidimą. Pareiškėjai skunde nurodo, kad jie atitinka tiek Orhuso konvencijoje, tiek Aplinkos apsaugos įstatyme pateiktą Suinteresuotos visuomenės apibrėžimą ir kaip Suinteresuota visuomenė, siekia apginti viešą interesą atsakovei siekiant padaryti poveikį Tauro Kalno gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui; taip pat siekia, kad būtų užtikrinta jų teisė dalyvauti ir būti informuotiems apie projektus, kurie sąlygoja Vilniaus miesto aplinkos pokyčius, o planuojama ūkinė veikla ypač visuomenei svarbiame objekte – Tauro kalne – nebūtų vykdoma neskaidriai ir neteisėtai.

Pažymėtina, kad įstatymai įtvirtina galimybę prokurorui, viešojo administravimo subjektui, organizacijai ar fiziniam asmeniui kreiptis į teismą ir su pareiškimu dėl viešojo intereso arba valstybės, savivaldybės ir asmenų teisių bei įstatymų saugomų interesų gynimo. Pagal Administracinių bylų teisenos įstatymo 5 straipsnio 3 dalies 2 punkte ir 55 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą reguliavimą, viešasis interesas teisme gali būti ginamas tik esant dviem sąlygoms: viešieji interesai ginami tik įstatymų numatytiems subjektams kreipiantis į teismą ir tik įstatymų numatytais atvejais. Bylą nagrinėjantis teismas, sprenddamas dėl viešojo intereso pažeidimo, kiekvienu atveju patikrina, ar subjektas, kuris kreipiasi į teismą, turi įstatyme numatytus įgaliojimus ginti viešąjį interesą. Jei tokia teisė įstatymu nesuteikta, teismas negali konstatuoti į teismą besikreipusio asmens materialinio suinteresuotumo ir tenkinti jo reikalavimą apginti viešąjį interesą. Be minėtų dviejų sąlygų teismų praktikoje nurodoma ir prielaida kreiptis dėl viešojo intereso gynimo, tai – viešojo intereso buvimas (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. rugpjūčio 19 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartį administracinėje byloje Nr. A502-580/2013, 2019 m. balandžio 17 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eAS-224-438/2019).

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje pažymima, kad viešuoju interesu laikytinas ne bet koks teisėtas asmens ar grupės asmenų interesas, o tik toks, kuris atspindi ir išreiškia pamatines visuomenės vertybes, kurias įtvirtina, saugo ir gina Lietuvos Respublikos Konstitucija. Todėl kiekvienu atveju, kai kyla klausimas, ar tam tikras interesas laikytinas viešuoju, būtina nustatyti aplinkybę, kad, nepatenkinus tam tikro asmens ar grupės asmenų intereso, būtų pažeistos Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintos, jos saugomos ir ginamos vertybės (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2008 m. liepos 25 d. išplėstinės teisėjų kolegijos

nutartį administracinėje byloje Nr. A146-335/2008, 2017 m. kovo 7 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1418-575/2017).g

Šiame kontekste paminėtina, kad 1998 m. birželio 25 d. Orhuse priimtos Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais, kuri ratifikuota 2001 m. liepos 10 d. įstatymu ir Lietuvoje įsigaliojo 2002 m. balandžio 28 d., preambulės septintoje konstatuojamojoje dalyje pripažįstama, kad kiekvienas asmuo turi teisę gyventi tinkamoje jo sveikatai bei gerovei aplinkoje, privalo individualiai ir kartu su kitais saugoti aplinką bei gerinti jos būklę dėl dabartinių ir būsimų kartų gerovės. Siekdamas sudaryti galimybes ginti šią teisę ir vykdyti nustatytas pareigas, Orhuso konvencijos šalys įsipareigojo užtikrinti teisę gauti informaciją, teisę visuomenei dalyvauti priimant sprendimus bei teisę kreiptis į teismus aplinkos klausimais, kad būtų apsaugota kiekvieno dabartinės ir būsimų kartų žmogaus teisė gyventi jo sveikatai ir gerovei palankioje aplinkoje (Orhuso konvencijos 1 str.). Vadovaujantis Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2 dalimi, visuomenės, kuriai daro arba gali daryti įtaką aplinkos srityje priimami sprendimai arba kuri yra suinteresuota sprendimų aplinkos srityje priėmimo procesu (suinteresuotos visuomenės), nariai, siekdami teisiškai užginčyti sprendimo, veiksmo ar neveikimo, patenkančio į Orhuso konvencijos 6 straipsnio taikymo sritį, teisėtumą, nacionalinės teisės aktų užtikrinta tvarka turi teisę kreiptis į teismą dėl priimto sprendimo pakartotinio nagrinėjimo. Pagal Orhuso konvencijos 9 straipsnio 3 dalį, visuomenės nariams, atitinkantiems nacionalinėje teisėje nustatytus kriterijus (jeigu tokie yra), turi būti sudaryta galimybė pasinaudoti administracinėmis arba teisminėmis procedūromis su aplinka susijusias nacionalinės teisės nuostatas pažeidžiančių privačių asmenų ir valstybės institucijų veiksams arba neveikimui užginčyti. Pagal Orhuso konvencijos 2 straipsnio 5 dalį suinteresuota visuomenė – tai visuomenė, kuriai daro įtaką arba gali daryti įtaką aplinkosaugos srityje priimami sprendimai arba kuri yra suinteresuota sprendimų priėmimo procesu; pagal šią apibrėžtį nevyriausybinės organizacijos, padedančios spręsti aplinkosaugos problemas ir veikiančios pagal nacionalinių įstatymų reikalavimus, laikomos suinteresuotomis organizacijomis.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje laikomasi pozicijos, kad Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2 dalis atitinkamai atvejais gali suteikti teisę visuomenei organizacijai kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo (žr., pvz., 2006 m. spalio 24 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁰-1775/2006, 2018 m. birželio 6 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-1223-525/2018). Tačiau Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2 dalis gali būti tiesiogiai taikoma tik sprendimams, veiksams ar neveikimui, patenkančiam į Orhuso konvencijos 6 straipsnio taikymo sritį. Orhuso konvencijos 6 straipsnis taikytinas priimant sprendimus, ar leisti Orhuso konvencijos I priede išvardytas planuojamos veiklos rūšis (Orhuso konvencijos 6 str. 1 d. a p.); taip pat, vadovaujantis nacionaline teise, sprendimams dėl I priede neišvardytų planuojamų veiklos rūšių, galinčių turėti didelį poveikį aplinkai. Šiuo tikslu Šalys nustato, ar tokiai planuojamai veiklos rūšiai šios nuostatos taikytinos (Orhuso konvencijos 6 str. 1 d. b p.). Orhuso konvencijos 6 straipsnis taikytinas priimant sprendimus, ar leisti Konvencijos I priede išvardytas planuojamos veiklos rūšis (Orhuso konvencijos 6 str. 1 d. a p.); taip pat, vadovaujantis nacionaline teise, sprendimams dėl I priede neišvardytų planuojamų veiklos rūšių, galinčių turėti didelį poveikį aplinkai. Šiuo tikslu Šalys nustato, ar tokiai planuojamai veiklos rūšiai šios nuostatos taikytinos (Orhuso konvencijos 6 str. 1 d. b p.). Orhuso konvencijos I priedo 20 dalyje nurodyta „bet kokia veiklos rūšis, nenurodyta 1–19 dalyse, tais atvejais, kai, vadovaujantis nacionalinės teisės aktais, visuomenės dalyvavimas įgyvendinamas taikant poveikio aplinkai vertinimo procedūrą“. Taigi į Orhuso konvencijos I priedo ir, atitinkamai, į Orhuso konvencijos 6 straipsnio 1 dalies a punkto bei Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2 dalies veikimo sritį gali patekti ir tokia veikla, kuriai pagal nacionalinę teisę numatyta poveikio aplinkai vertinimo procedūra, teisė dalyvauti kurioje suteikiama ir visuomenei (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. kovo 14 d.

nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸²²-681/2011, 2018 m. gegužės 2 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1810-624/2018).

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje taip pat yra nurodęs, kad Orhuso konvencijos 9 straipsnio 3 dalis, kuri nustato, kad „be to, ir nepažeidžiant šio straipsnio 1 ir 2 dalyse minimų peržiūros procedūrų, kiekviena Šalis užtikrina, kad visuomenės nariai, atitinkantys nacionalinėje teisėje nustatytus kriterijus, jeigu tokie yra, galėtų pasinaudoti administracinėmis arba teisminėmis procedūromis privačių asmenų ir valstybės institucijų, pažeidžiančių su aplinka susijusias nacionalinės teisės nuostatas, veiksams arba neveikimui užginčyti“, neturi tiesioginio poveikio. Kitaip tariant, ji pati savaime ir tiesiogiai nesuteikia asmenims teisės kreiptis į teismą. Šis klausimas ir toliau turi būti sprendžiamas pagal nacionalinėje teisėje nustatytus kriterijus, kaip tai ir yra numatyta Orhuso konvencijos 9 straipsnio 3 dalyje (žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 m. gruodžio 9 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-393/2010).

Teismas, įvertinęs pareiškėjų skundo argumentus, pažymi, kad pareiškėjai savo teisę kreiptis į teismą sieja taip pat su Aplinkos apsaugos įstatymo nuostatomis. Šio įstatymo 1 straipsnio 22 dalyje suinteresuota visuomenė apibrėžiama kaip vienas arba daugiau fizinių ar juridinių asmenų, kuriems daro arba gali daryti poveikį sprendimai, veiksmai ar neveikimas aplinkos ir jos apsaugos bei gamtos išteklių naudojimo srityje arba kurie yra suinteresuoti šių sprendimų procesu; pagal šią apibrėžtį asociacijos ir kiti viešieji juridiniai asmenys (išskyrus valstybės ar savivaldybės, jų institucijų įsteigtus juridinius asmenis), kurie įsteigti teisės aktų nustatyta tvarka ir skatina aplinkos apsaugą, visais atvejais laikomi suinteresuotais asmenimis. Aplinkos apsaugos įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje yra *expressis verbis* (aiškiais žodžiais) įtvirtinta suinteresuotos visuomenės teisė Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo užginčijant sprendimų, veikslių ar neveikimo aplinkos ir jos apsaugos bei gamtos išteklių naudojimo srityje materialinį ar procesinį teisėtumą.

Pareiškėjai skunde nurodo, kad VŠĮ Viešojo intereso gynimo fondas yra nevyriausybinė organizacija, veikia kaip juridinis asmuo, kuris yra suinteresuotas sprendimų, veikslių ar neveikimo aplinkos ir jos apsaugos bei gamtos išteklių naudojimo srityje priėmimu arba jų procesu ir skatina aplinkos apsaugą. Pareiškėjai skunde abstrakčiai teigia, kad VŠĮ Viešojo intereso gynimo fondas pagal jos įstatuose įregistruotas sritis rūpinasi aplinka, tačiau konkrečių argumentų dėl savo materialinio teisinio suinteresuotumo ginčijant konkrečius sprendimus, šiais sprendimais daromos įtakos ar poveikio pareiškėjams kaip suinteresuotai visuomenei, nepateikia. Skunde jokiais konkrečiais argumentais nepagrįsta, kokį poveikį ar įtaką pareiškėjams daro skundžiami aktai, kuriais, kaip nurodo pareiškėjai, „leista šalinti blogos būklės, žmonėms pavojų keliančius, puvinio pažeistus želdinius, taip pat šalinti uosių, klevų ir drebulių atžalas, genėti prie kelio ir pėsčiųjų takų augančius medžius, kuriuose po žiemos snygių yra lūžusių, sausų, bei pavojų keliančių šakų“.

Be kita ko, pareiškėjai skunde ginčijamų sprendimų neteisėtumą iš esmės grindžia tuo, kad Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2018 m. liepos 26 d. įsakymu Nr. 30-2503/18(2.1.1E-TD2) „Dėl visuomenės želdynų ir želdinių apsaugos ir priežiūros komisijos sudarymo ir jos nuostatų tvirtinimo“ sudaryta Visuomeninė želdynų ir želdinių apsaugos priežiūros komisija tikėtina yra neišdavusi (nepritarusi) leidimo pjauti, genėti ar kitaip pertvarkyti želdinius, o Vilniaus miesto savivaldybės administracija nesikreipė į šią komisiją, tačiau šiems teiginiams patvirtinti įrodymų prie skundo taip pat nepateikia. Pareiškėjai skunde nenurodo argumentų ir nepateikia įrodymų, suteikiančių jiems teisę reikšti reikalavimą, susijusį su Visuomeninės želdynų ir želdinių apsaugos priežiūros komisijos kompetencija, teisėmis ir pareigomis. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad dėl pareiškėjo Asociacijos „išsaugokime Vilniaus medžius“ materialinio teisinio suinteresuotumo ir teisės reikšti skundą ginant viešąjį interesą skunde iš viso nėra nurodyta konkrečių argumentų, be to, nėra pateikti šios asociacijos įstatai. Siekiant nustatyti, ar pareiškėjai patenka į Suinteresuotos visuomenės apibrėžimą ir turi įgaliojimus ginti viešąjį interesą aplinkos

apsaugos srityje, jie turi pateikti konkrečius argumentus ir įrodymus, kad gali veikti Suinteresuotos visuomenės, kuriai daro ar gali daryti įtaką ginčijami sprendimai, vardu. Todėl pareiškėjams siūlytina pašalinti šį skundo trūkumą.

Be to, pareiškėjų skundą pasirašė ir pateikė advokatas Saulius Dambrauskas, tačiau pateikė tik 2021 m. gegužės 21 d. atstovavimo sutartį, kuria jam pavesta atstovauti asociacijai „Išsaugokime Vilniaus medžius“. Atstovavimo sutarties, kuria pavesta advokatui atstovauti kitą pareiškėją – Viešojo intereso gynimo fondą, byloje nėra pateikta. Todėl pareiškėjams siūlytina ištaisyti šį skundo trūkumą.

Taip pat paminėtina, kad ABTĮ 25 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad prie skundo (prašymo, pareiškimo) pridedami šie priedai: skundžiamas aktas; jeigu skundas (prašymas, pareiškimas) buvo nagrinėtas administracinių ginčų komisijoje ar kitoje išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijoje, – tos administracinių ginčų komisijos ar institucijos sprendimas; jeigu būtina, – dokumentas, patvirtinantis reikalavimų ar prieštaravimų skundžiamai institucijai, įstaigai įteikimo datą; dokumentai ir kiti įrodymai, kuriais pareiškėjas grindžia savo reikalavimus. Kai skundas (prašymas, pareiškimas) paduodamas elektroninių ryšių priemonėmis, prie jo turi būti pridedamos ir priedų skaitmeninės kopijos. Elektroninės formos skundai (prašymai, pareiškimai) ir prie jų pridedamų priedų skaitmeninės kopijos pateikiami teisingumo ministro nustatyta tvarka.

Nagrinėjamu atveju pareiškėjai nepateikė skundžiamų administracinių aktų, todėl pareiškėjams siūlytina tai padaryti. Išaiškintina, kad pagal ABTĮ 67 straipsnio 1 dalies 4 punktą, teismas išreikalauja tuos įrodymus, kurių pareiškėjai negali gauti patys. Šiuo atveju byloje nepateikta duomenų, kad pareiškėjai negali gauti skundžiamų aktų patys.

Teismas, vadovaudamasis Administracinių bylų teisenos įstatymo 33 straipsnio 1 dalimi, 107–108 straipsniais,

n u t a r i a:

Nustatyti pareiškėjams Viešojo intereso gynimo fondui ir Asociacijai „Išsaugokime Vilniaus medžius“ 14 kalendorinių dienų terminą nuo šios nutarties patvirtintos kopijos (nuorašo) gavimo dienos skundo trūkumams, nurodytiems nutarties motyvuojamojoje dalyje, pašalinti.

Išaiškinti, kad nutartyje nustatytu terminu trūkumų nepašalinus, skundas bus laikomas nepaduotu.

Nutartis neskundžiama.

Teisėja

Jolanta Vėgelienė